

РЕЦЕНЗІЯ

доктора філософії, доцента,
доцента кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу

Микитюк Юлії Ігорівни

на дисертацію **Щербича Володимира Васильовича**

«Управління підприємницьким потенціалом

регіонального розвитку»,

подану до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії з
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
за спеціальністю 073 «Менеджмент»

1. Актуальність обраної теми. Сучасний розвиток економіки України супроводжується необхідністю післявоєнного відновлення територій, активізації підприємницької діяльності, поглиблення процесів децентралізації та цифрової трансформації. За таких умов особливого значення набуває ефективне управління підприємницьким потенціалом регіонів як важливою передумовою забезпечення їх соціально-економічного розвитку, підвищення конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості. Особливої актуальності досліджувана проблематика набуває у зв'язку з необхідністю формування сучасних механізмів управління підприємницьким потенціалом, які б поєднували інституційні, організаційні, інноваційні та цифрові інструменти розвитку. Ефективне використання наявних ресурсів і можливостей регіонів сприятиме створенню сприятливого підприємницького середовища, розвитку малого та середнього бізнесу й забезпеченню сталого економічного зростання.

Водночас результативність управління підприємницьким потенціалом значною мірою залежить від наявності сучасного методичного забезпечення, здатного забезпечити ефективну взаємодію органів влади, бізнесу та інституцій підтримки підприємництва.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їх достовірність.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечується використанням комплексу сучасних методів дослідження, серед яких застосовано системний і структурно-функціональний підходи, економіко-статистичні та порівняльні методи аналізу, методи узагальнення, оцінювання та стратегічного аналізу, що дало змогу комплексно дослідити процеси формування та управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку.

Автором проведено комплексне дослідження теоретичних, методичних і прикладних аспектів управління підприємницьким потенціалом регіону, що дозволило поглибити наукові підходи до трактування сутності підприємницького потенціалу, здійснити оцінювання сучасного стану його розвитку на регіональному рівні, визначити чинники впливу на ефективність управління та обґрунтувати стратегічні напрями вдосконалення механізмів його розвитку в умовах інноваційних трансформацій і цифровізації економіки.

Отримані результати характеризуються достатнім рівнем достовірності, логічною послідовністю та практичною спрямованістю, що підтверджується узгодженістю поставлених завдань із отриманими результатами дослідження та досягненням визначеної мети дисертаційної роботи. Результати дослідження можуть бути використані органами державної влади, місцевого самоврядування, регіональними інституціями розвитку та суб'єктами господарювання при формуванні стратегій розвитку підприємництва й підвищенні ефективності використання підприємницького потенціалу регіонів.

Достовірність отриманих результатів підтверджується їх логічною узгодженістю, послідовним розв'язанням поставлених завдань, а також достатнім рівнем апробації. Основні результати дисертаційної роботи знайшли відображення у 8 статтях фахових наукових видань, у тому числі 2 – у зарубіжних виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз, а також 7 тез доповідей на наукових конференціях, що свідчить про належний рівень їх наукового оприлюднення.

3. Оцінка змісту та завершеності дисертації.

Сформульовані у дисертаційній роботі наукові положення, висновки та рекомендації ґрунтуються на сучасних теоретико-методичних підходах до

управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку, узагальненні положень вітчизняних і зарубіжних науковців та використанні комплексу загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. Основні положення дисертації відповідають обраній темі дослідження та забезпечують досягнення поставленої мети. У роботі комплексно досліджено теоретичні, методичні та прикладні аспекти управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку, що створило основу для формування науково обґрунтованих висновків і практичних рекомендацій.

У першому розділі «Теоретико-методичні засади управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку» досліджено теоретичні аспекти формування підприємницького потенціалу та його інституційного забезпечення, розглянуто сутність регіонального управління у сфері підприємництва, а також обґрунтовано методичні підходи до дослідження процесів управління підприємницьким потенціалом регіону.

У другому розділі «Управління підприємницьким потенціалом Вінницької області» проведено комплексний аналіз передумов формування підприємницького потенціалу регіонального розвитку, досліджено стан і динаміку розвитку підприємницького середовища Вінницької області, а також здійснено діагностику ефективності управління підприємницьким потенціалом регіону на інноваційній основі.

У третьому розділі «Удосконалення управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку» запропоновано стратегічні засади управління підприємницьким потенціалом, обґрунтовано напрями розвитку інноваційної діяльності у підвищенні підприємницького потенціалу регіону, а також розглянуто цифровізацію як інструмент розвитку підприємництва на регіональному рівні.

У цілому структура дисертаційної роботи є логічною, послідовною та забезпечує комплексне розкриття теми дослідження — від теоретичного обґрунтування проблематики до формування практичних рекомендацій щодо управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку.

4. Наукова новизна результатів і достовірність наукових положень, дисертаційної роботи

Наукова новизна одержаних результатів полягає у системному розвитку теоретико-методичних положень і розробленні практичних рекомендацій, які сукупно розв'язують наукову проблему управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку. Результати дослідження, що містять наукову новизну, полягають у наступному:

удосконалено:

- концептуальну модель забезпечення розвитку підприємницького потенціалу на регіональному рівні з урахуванням стратегічних пріоритетів Вінницької області на основі обґрунтування її цільової основи, складових функціонального забезпечення, елементів стимулювання та впливу децентралізованого управління, що на відміну від існуючих враховує: результативний вплив зростання кількості суб'єктів підприємництва; активізацію інвестиційних процесів; підвищення рівня зайнятості; зростання інноваційної спроможності бізнесу та посилення експортного потенціалу;

- методику оцінки підприємницького потенціалу регіону, яка на відміну від існуючих передбачає проведення комплексної оцінки за базовими складовими: фінансовою, інфраструктурною, інноваційною, кадровою та управлінською, на основі багатовимірних показників з метою отримання об'єктивної картини рівня розвитку підприємницького потенціалу регіону;

- функціонально-диференціальну систему формування підприємницького потенціалу регіонального розвитку на основі визначення формотворчих складових та відображення взаємозв'язку між елементами інституційного та організаційно-економічного забезпечення розвитку підприємництва й можливостей удосконалення цифрового простору для створення та впровадженні інноваційних бізнес-моделей;

- методичні засади дослідження підприємницько-орієнтованого інституційного середовища, що дозволяє комплексно визначати вплив інституційних факторів на розвиток підприємництва та базується на застосуванні інноваційних підходів до управління підприємницьким

потенціалом регіонального розвитку через принципи адаптивності, інтеграції ресурсів та орієнтації на стале зростання;

набули подальшого розвитку:

- систематизація чинників розвитку підприємницького потенціалу, залежно від впливу на економічні, соціальні, інституційно-правові, інфраструктурні, екологічні, територіальні, науково-освітні та інноваційні процеси, що надає можливість використання диференційованого підходу до вибору інструментів управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку;

- напрями функціонально-регуляторного впливу держави як учасника системи управління підприємницьким потенціалом, які на відміну від існуючих систематизовано за виділеними групами впливу, сформованих в межах: нормативно-правового, соціально-економічного, освітньо-інноваційного забезпечення, що дає змогу покращити інституційне середовище підприємництва;

- застосування інноваційно-інтегрованого підходу до управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку, що на відміну від існуючих базується на формуванні регіональної бізнес-екосистеми в умовах цифрових трансформацій взаємодії всіх учасників регіонального ринку з метою підвищення регіональної конкурентоспроможності та посилення соціально-економічних й інституційних ефектів управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку.

5. Значущість результатів дослідження для науки й практики та можливі шляхи їх використання

Сформульовані у дисертаційній роботі наукові положення, висновки та рекомендації ґрунтуються на сучасних теоретико-методичних підходах до управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку, узагальненні положень вітчизняних і зарубіжних науковців та використанні комплексу загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. Основні положення дисертації відповідають обраній темі дослідження та забезпечують досягнення поставленої мети. У роботі комплексно досліджено теоретичні, методичні та

прикладні аспекти управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку, що створило основу для формування науково обґрунтованих висновків і практичних рекомендацій.

6. Практичне значення одержаних результатів

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження підтверджується їх використанням у діяльності органів державної влади, суб'єктів господарювання, громадських організацій та закладів вищої освіти. Зокрема, окремі положення і практичні рекомендації автора впроваджено в діяльність Департаменту міжнародного співробітництва та регіонального розвитку Вінницької обласної військової адміністрації (довідка № 450/0-1 від 25.03.2026 р.), Відділу економічного розвитку та інфраструктури Вінницької районної державної адміністрації (довідка № 01-35/489 від 15.04.2026 р.), ГО «Вінницький Бізнес Клуб» (довідка № 33/25-26 від 25.03.2026р.), ТОВ «Вінмашпостач» (довідка № 06/04-01 від 06.04.2026р.) та Вінницького навчально-наукового інституту економіки Західноукраїнського національного університету (довідка № 068 від 24.03.2026 р.). Результати дисертаційної роботи також можуть бути використані в подальших наукових дослідженнях, присвячених питанням удосконалення механізмів управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку.

7. Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих працях

Основні наукові положення, висновки та практичні рекомендації, сформульовані в дисертаційній роботі, достатньо повно висвітлені в наукових публікаціях автора та пройшли належну апробацію на науково-практичних конференціях.

Результати дослідження опубліковано у 15 наукових працях, з яких 2 статті – у виданнях, що індексуються в міжнародній наукометричній базі Web of Science (одна з яких також індексується в базі Scopus), 6 статей – у наукових фахових виданнях України та 7 публікацій – у збірниках тез доповідей науково-практичних конференцій. Опубліковані праці відображають основні положення дисертації, підтверджують достатній рівень апробації результатів дослідження та відповідають встановленим вимогам до наукових публікацій.

8. Дотримання академічної доброчесності

Проведений аналіз дисертаційної роботи та опублікованих за її результатами наукових праць свідчить про дотримання автором принципів академічної доброчесності. У дослідженні коректно наведено посилання на використані наукові джерела, нормативно-правові акти, статистичні матеріали та наукові праці інших дослідників. У роботі не виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації чи фальсифікації результатів дослідження, а також інших порушень вимог академічної доброчесності. Дисертація є самостійно виконаним науковим дослідженням і відповідає встановленим вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

9. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертаційної роботи і її окремих положень

Оцінюючи в цілому позитивно дисертаційну роботу Щербича Володимира Васильовича «Управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку», як таку, що виконана на належному теоретико-методичному та прикладному рівні, слід зазначити, що, як і будь-яка значна за обсягом і складністю наукова праця, вона містить окремі дискусійні положення, які потребують додаткової аргументації або уточнення під час прилюдного захисту.

1. У першому розділі дисертації автором ґрунтовно розкрито теоретико-методичні засади управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку та запропоновано методичний підхід до його оцінювання. Разом із тим окремі положення потребують більшої формалізації. Зокрема, доцільно було б чіткіше представити методику розрахунку інтегральної оцінки підприємницького потенціалу, обґрунтувати вибір вагових коефіцієнтів окремих складових та навести алгоритм практичного застосування запропонованого підходу, що підвищило б його прикладну цінність.

2. У другому розділі проведено ґрунтовний аналіз передумов формування підприємницького потенціалу та стану розвитку підприємницького середовища Вінницької області. Разом із тим результати дослідження мають переважно регіональний характер і могли б бути більш переконливими за умови проведення міжрегіонального порівняльного аналізу. Доцільним було б доповнити

дослідження рейтинговим або кластерним оцінюванням регіонів України за рівнем розвитку підприємницького потенціалу, що дозволило б обґрунтувати конкурентні позиції досліджуваного регіону та підвищити аналітичну цінність отриманих результатів.

3. У третьому розділі автором запропоновано напрями вдосконалення управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку, зокрема шляхом активізації інноваційної діяльності та використання цифрових інструментів. Водночас запропоновані рекомендації мають переважно концептуальний характер. Доцільно було б детальніше розкрити механізм їх практичної реалізації, визначити відповідальних суб'єктів, можливі джерела фінансування, а також здійснити оцінку очікуваної соціально-економічної ефективності впровадження запропонованих заходів, що підвищило б наукову аргументованість і практичну значущість отриманих результатів.

Висловлені зауваження та дискусійні положення мають переважно уточнювальний характер, спрямовані на подальше вдосконалення окремих методичних і прикладних аспектів дослідження та не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи.

10. Загальна оцінка роботи, її відповідність встановленим вимогам

Дисертаційна робота Щербича Володимира Васильовича «Управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку» є завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому отримано нові науково обґрунтовані результати, що мають важливе теоретичне та практичне значення. Проведене дослідження забезпечило досягнення поставленої мети та виконання визначених завдань, а отримані результати характеризуються належним рівнем обґрунтованості, достовірності та наукової новизни.

За актуальністю теми, науковою новизною, практичним значенням одержаних результатів, повнотою їх висвітлення в наукових публікаціях, а також дотриманням принципів академічної доброчесності дисертаційна робота відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та вимогам, що висуваються до

дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент», а її автор, Щербич Володимир Васильович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Рецензент:

д-р філософії, доцент,
доцент кафедри менеджменту
публічного управління та персоналу

Юлія МИКИТЮК

